

Attendo Oy:n lausuma sosiaali- ja terveysvaliokunnalle koskien hallituksen esitystä HE 75/2023

Attendo kiittää mahdollisuudesta lausua kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottujen etuuksien ja rahamäärien indeksitarkistuksista vuosina 2024-2027 ja siihen liittyviksi laiksi sekä lapsilisälain 7§:n muuttamisesta.

Attendo tuottaa noin 12.000 asukkaalle sosiaalihuoltolain mukaisia asumis- ja hoivapalveluja valtakunnallisesti yli 400 hoivayksikössä. Suurin osa Attendo-kodeissa asuvista asukkaista on Attendon ikäihmisten hoivapalveluiden, vammaispalveluiden sekä mielenterveys- ja päihdepalveluiden asiakkaita. Valtaosa näistä asukkaista on eläkkeensaajan asumistuen saajia.

Attendo katsoo, että ehdotetuista leikkauksista seuraa enemmän haitallisia kuin positiivisia vaikutuksia kunkin intressitahon näkökulmasta.

Ehdotettu lakimuutos lisää entisestään sosiaali- ja terveystalouksia, ja asettaa yksityiset toimijat heikompaan asemaan julkiseen ympärivuorokautiseen palveluasumisen tuotantoon nähden. Ehdotettu lakimuutos ei säästä julkisen talouden kustannuksia, vaan päinvastoin seurannaisvaikutuksiensa takia johtaa päinvastaiseen lopputulokseen.

Asumispalveluiden asukkaiden maksamat vuokrat on hyvinvointialueiden kilpailuttamissa hankintasopimuksissa säännönmukaisesti sidottu kansaneläkeindeksiin (Kela-indeksi) ja vuokrasopimukset on solmittu Attendon ja asukkaan välillä. Attendo on vastaavasti solminut pitkäaikaisia (yli 10 vuotta kestäviä) vuokrasopimuksia hoivakiinteistöjen omistajien kanssa. Niin sanottujen vapaarahoitteisten hoivakiinteistöjen vuosittaiset korotukset on sidottu pääsääntöisesti elinkustannusindeksiin (muutos edeltävänä vuonna noin 8-9 %, tämän vuoden osalta noin 5 %). Attendo vastaa hoivakiinteistöjen omistajien sijaan poikkeuksellisesti myös kiinteistön sähkö-, lämmitys-, vesi- ja kiinteistön ylläpitokustannuksista. Kun hoivakiinteistöjen vuokrat nousevat, mutta palveluntuottaja (kuten Attendo) ei voi nostaa asukkaiden vuokria, joutuu palveluntuottajan nostamaan hoivavuorokauden hintaa.

ARA-rahoitteisissa vuokrakohteissa tulee noudattaa korkotukilain 13 §:stä ilmenevää omakustannusperiaatetta, jonka nojalla vuokranantajan tulee periä kohteen vuokralaiselta se määrä, joka kattaa kohteen menot. Ali- tai ylijäämää ei saa lain nojalla tehdä. Mikäli ehdotettu lakimuutos hyväksytään, tarkoittaa tämä sitä, että vuokranantajana oleva kiinteistön omistaja ei välttämättä saa katettua kaikkia vuokrakohteen kuluja kiinteistöön liittyvien kustannusten kasvun kattamiseksi.

Sosiaalipalvelujen tarjoaminen on yksityisille toimijoille luvanvaraista ja toimitilat edellyttävät valvontaviranomaisten hyväksyntää. Sosiaalihuoltolain mukaisten palvelujen tuottamiseen tarkoitettujen kiinteistöjen on täytettävä lain ja asetusten mukaiset huoneistokoko, varustelu, yhteistila ja muut hoivapalveluille asetetut vaatimukset. Vaatimukset luovat itsessään kiinteistöjen vuokrakustannuksille tietyn tason, jota Attendon on pyrittävä asukkaiden

vuokrilla kattamaan. Kustannuksia ei kuitenkaan voida jyvittää vuokriin siltä osin, kuin vuokrat ylittäisivät Kela-indeksin asettamat rajat. Näin ollen vuokrilla ei voida kattaa tosiasiallisia kustannuksia. Attendolle aiheutuvien tosiasiallisten kustannuksien sekä asukkailta perittävien vuokrien erotus kasvaisi vuosi vuodelta.

Yksityinen sosiaalipalvelun tuottaja ei voi kestävästi ja vastuullisesti tuottaa sosiaalipalveluita tappiolla. Palveluntuottaja ei voi panostaa tulevaisuuden investointeihin, eikä kykene vastaamaan yhteiskunnan kasvavaan sosiaalihuollon palveluntarpeeseen. Palvelumaksujen korottaminen näkyy välittömästi hyvinvointialueiden kustannuksissa. Yksityisiä leimataan jo nyt merkittävistä hinnankorotuksista huomioimatta merkittävää kustannusnousua. Julkinen tuotanto on edelleen yhteiskunnalle kalliimpaa kuin yksityinen. Viime kädessä tilanteesta kärsivät eniten palvelupaikkaa vaille jäävät sosiaalihuollon tarpeessa olevat asiakkaat.

Professori Teppo Krögerin mukaan vanhuspalveluiden käytetään Suomessa jo nyt huomattavasti vähemmän julkista rahaa kuin muissa Pohjoismaissa. Vuonna 2020 Suomi käytti vanhuspalveluihin 1,6 prosenttia bruttokansantuotteestaan, kun Norja käytti 2,6 prosenttia ja Ruotsi 2,4 prosenttia. Ehdotettu lakimuutos tarkoittaisi, että ero muihin Pohjoismaihin kasvaisi entisestään. Tuista leikkaaminen ei myöskään saa johtaa vastaavaan tai jopa merkittävämpään kustannuksien nousuun toisaalla sosiaali- ja terveyspalvelujen kustannuksissa.

Attendo ehdottaa, että leikkausten ulkopuolelle jätetään Kela-indeksin tarkistuksien jäädyttäminen, jotta heikoimmassa asemassa olevat henkilöt voivat jatkossakin saada heidän palveluntarvettaan parhaiten vastaavaa hoivaa kotonaan tai sosiaalipalveluita tarjoavassa yksikössä.

Virpi Holmqvist

Toimitusjohtaja, Attendo Oy

Liite: Infograafi: Eläkkeensaajien asumistuen KELA indeksi jäädytyksen vaikutus